

Apie šeimą

Diana Žėkienė

Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetas

Kiekvienų metų gegužės antrą sekmadienį yra minima **Tarptautinė šeimos diena**.

Kas yra **šeima**? Daugelis nustebtų, kad keliamo tokį klausimą. Juk apie tai tiek daug prikalbėta įvairiuose mūsų visuomenės sluoksniuose – nuo pradinuko, rašančio mokyklinį rašinėlį, iki politikų, mėginančių apibrėžti „teisingą“ šeimos sąvoką ir primesti mums politinę teoriją. Taigi ir mūsų pastangos gali baigtis arba banalybių kartojimu, arba paprastų dalykų aiškinimu. Taip dažnai atsitinka, kai žodžiais bandome įprasminti pačius svarbiausius žmogui dalykus. Ko gero, nėra kito kelio, kaip tik žvilgtelėti į žodyną.

Vieni seniausių lietuvių kalbos žodžių yra paveldėti iš to meto, kai dar nebuvo daugumos mums pažįstamų kalbų, o buvo viena bendra kalba – indoeuropiečių prokalbė. Lietuvių kalba iš senų laikų išsaugojo daug mažai pakitusių žodžių, kurie ir gali būti laikomi seniausiais. Pavyzdžiui, kūno dalių pavadinimai – *akis, ausis, barzda, dantis, nosis, širdis*; gyvūnai – *antis, avis, bebras, bitė, šuo, vilkas*; augalai – *beržas, javai, linai, uosis*; veiksmas – *arti, dėti, esti, imti, malti, siūti, vežti, vilkti*; skaičiai – *du, trys, keturi, penki, šimtas* ir daug kitų. Įdomu tai, kad tarp tokių seniausių žodžių yra ir giminytės santykius nusakantys žodžiai: **duktė, motė, sesuo, sūnus**. Žodžiai **šeima, šeimyna** taip pat paveldėti iš indoeuropiečių prokalbės ir lietuvių kalboje, kaip ir daugelyje indoeuropiečių kalbų, kilo iš sąvokos namai, kaimas. Šiems žodžiams yra keli tūkstančiai metų. Tad teisus Aristotelis, pasakęs, kad „šeima yra ankstesnė ir būtinesnė negu valstybė“. Kitaip ir negali būti, nes viskas prasideda šeimoje.

Šeima – svarbiausia ugdymo institucija, svarbiausia aplinka, kurioje vykdoma arba ne žmogaus socializacija. Pirmiausia šeimoje turėtų būti pateikiamos ir puoselėjamos vertybės. Tarp daugybės funkcijų, kurias atlieka šeima, be jokios abejonės, yra *komunikacinė funkcija*. Kalbėjimasis šeimoje skatina žmogaus pažintinę ir kalbos raidą, ugdo individualybę, savo vertės pajautimą, orumo jausmą, kelia reikalavimus sau ir kitiems. Bendraujant organizuojamas, kontroliuojamas ir reguliuojamas visų šeimos narių gyvenimas, kuriami santykiai.

Santykiams apibūdinti vartojamos įvairios kalbinės priemonės. Tarkim, būdvardis **šeimyninis, šeimyninė** nurodo sąsają su *šeimyna*, pavyzdžiui, *Našlaičiai gyvena šeimyniniuose globos namuose*. Tačiau šis būdvardis netinka santykiui su šeima nusakyti. Būklė šeimos atžvilgiu pasakoma žodžių junginiu **šeiminė padėtis**, pavyzdžiui, *Pildant anketas reikia nurodyti savo šeiminių padėtį (vedęs, ištekėjęs, išsiskyręs, išsiskyrusi, našlys, našlė)*. **Šeiminės padėties** reikšmė netinka kilmininko junginys **šeimos padėtis**. Šis pasakymas reiškia ne asmens būklę šeimos atžvilgiu, o pačios šeimos padėtį, pavyzdžiui, *Šeimos padėtis – sunki*.

Taigi bendravimas šeimoje – tai šeimos veidas. Šilti **šeiminiai santykiai**, emocinis ryšys, vidinė ramybė augina šeimą, suteikia jai energijos. Anot T. Girdzijausko, „šeima – tai daug daugiau nei atrodo paprastu žvilgsniu. Tai naujų pasaulių, naujų gyvenimų kūrimas. Visas šeimos gyvenimas – tai nuostabus kosminis žaidimas, turintis atsikartojančius dėsnius ir amžinas taisykles“.

ŽAIDIMAS-LOTERIJA „JŪSŲ ŽINIOS – MŪSŲ DOVANA“

Pasitikrinkite žinias ir laimėkite vertingus prizus

Gerbiamieji,

Šiame numeryje skelbiame žaidimo-loterijos klausimus, parengtus pagal žurnalą „Slauga. Mokslas ir praktika“ Nr. 3 išspausdintą straipsnį „Biocidai. Biocidų ženklavimas ir naudojimas dezinfekcijai asmens sveikatos priežiūroje“ (klausimus rasite p. 16).

Burtų keliu iš teisingai atsakiusių į pateiktus klausimus bus išrinkta 10 laimėtojų. Jiems bus įteiktas *Chemi Farm* (Estija) gamintojo produkcijos prizas. Prizo rinkinį sudaro „5D Auksinė grožio kaukė“ (7 ml x 3 vnt.), „5D Jauninanti kaukė“ (7 ml x 3 vnt.) ir rankų dezinfekantas „Chemisept“ (250 ml, 1 vnt.). Prizo vertė – 54,00 Eur.

Teisingą atsakymo variantą pažymėkite langelyje (langeliuose) raudonu rašikliu. Atsakymus iškirpkite ir siųskite adresu: Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro Tarptautinio bendradarbiavimo ir viešųjų ryšių skyrius,

Rugių g. 1, LT-08418 Vilnius.

Ant voko užrašykite „Loterija“.

Kviečiame aktyviai dalyvauti!

Atsakymų lauksime iki **gegužės 15-os** dienos.

4-ame viršelyje galite pamatyti prizą, kuris bus įteiktas laimėtojams.

Vardas .....

Pavardė .....

Miestas .....

Kontaktinis telefonas .....

1. Kokiais pagrindiniais kriterijais vertinamas biocidinis produktas, siekiant jį užregistruoti naudojimui?

reikiamo poveikio kenksmingiems organizmams užtikrinimas, siekiant išvengti žalingo poveikio žmogui ir aplinkai

efektyvumas   teikiama nauda   keliama rizika   galimi alternatyvūs sprendimai

visi variantai teisingi

2. Kokius naudojamų biocidinių produktų dokumentus privaloma turėti asmens sveikatos priežiūros įstaigoje?

.....
.....

3. Kokio tipo biocidiniai produktai naudojami asmens sveikatos priežiūros įstaigose?

.....
.....

4. Kur naudojami 2 tipo biocidiniai produktai?

.....
.....

5. Kodėl dalis dezinfekantų yra priskiriami medicinos priemonėms (prietaisams)?

.....
.....

6. Kokiais pagrindiniais aspektais remdamiesi, renkatės biocidinius produktus asmens sveikatos priežiūros įstaigose? (išvardykite svarbiausius)

.....
.....

7. Kodėl negalima dezinfekuoti etanoliu?

.....
.....

8. Ar etanolis ir biocidinis produktas, kurio veiklioji medžiaga yra etanolis, yra lygiaverčiai produktai?

TAIP   NE   Kodėl? Pagrįskite nuomonę

.....
.....

9. Kokia informacija privalo būti nurodyta SDL?

.....
.....

10. Kuo privaloma vadovautis naudojant biocidinius produktus?

.....
.....

Jubiliejinio gimtadienio proga sveikiname

Juratę Vilkiene,

*VŠĮ Respublikinės Panevėžio ligoninės Laboratorinės
diagnostikos skyriaus medicinos biologė.*

*Dėkingai ir atvira širdimi priimkite gyvenimo dovanas,
o negandos ir nusivylimai tebūnie trumpalaikiai kaip
greit ištirpstantis balandžio sniegas.*

